

Полевікова О.Б. Конспект уроку з української мови (3 клас) з теми «Чарівні обрії дитинства у повісті Ю.К. Голобородька „Літо в Буркутах”» / О.Б. Полевікова // 33 уроки-гри „Поле чудес”. 1 – 4 клас: навч.-метод. посібник [для вчителів] / Полевікова О.Б., Архипова І.А., Бондар Т.М., Бурак М.О. та ін. / Упорядник О.Б. Полевікова. - Х.: Вид. група „Основа”, 2007. – С.181-186. – (Б-ка журн. „Початковенавчання і виховання”; Вип. 5 (41)).

Позакласне читання. 4 клас. Полевікова О.Б.

Тема: Чарівні обрії дитинства у повісті Ю.К. Голобородька „Літо в Буркутах”

Мета. Продовжити знайомство з творами та життєвим шляхом письменника.

Розвивати читацькі інтереси, навички редагування.

Виховувати гуманні почуття, прагнення до самостійної читацької діяльності.

Обладнання: портрет письменника, дитячі ілюстрації до повісті, ігрове поле на дошці, кросворд, індивідуальні роздавальні картки для кожного учня з таблицями для самооцінки власних знань і вмінь, у кожного на парті – повість Голобородька Ю.К. „Літо в Буркутах”. (Херсон: Чиста криниця, 1998. – 128 с.)

Хід уроку

I. Організаційний момент

- Сьогодні ми всі – учасники гри “ПОЛЕ ЧУДЕС”, а Якубович ще у відпустці. Тому, якщо дозволите, вестиму її я.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Розв’язування кросвордів. Словникова робота. Самостійна або робота в парах за вибором учнів.

- Зверніть увагу на картки у вас на партах. Перепусткою до гри будуть такі завдання. Починаємо з кросвордів, що містять слова, зміст яких треба з’ясувати.

Кросворд 1.

I варіант

Ключові слова– назва твору

к	а	н	а	п	а
---	---	---	---	---	---

-Отже, темою гри буде повість Ю.К.Голобородька „Літо в Буркутах”. Завдяки кросвордам ми з’ясували значення всіх невідомих нам слів, що зустрічаються в повісті, і можемо продовжувати.

Кандидат філологічних наук, доцент Херсонського державного педагогічного університету Микола Бухтій у статті „Чарівні обрії дитинства”, присвяченій цьому твору, так пише про головного героя: „Поступово, день за днем під впливом працелюбних батьків та неповторно-своєрідної природи йде процес формування юної особистості. Прилучення її до дорослого життя. Мишко виконує мамині доручення, працює на городі, доглядає худобу, вчиться косити і складати в копиці сіно, збирати фрукти у садку... Так він поступово стає надійним помічником дорослих”.

Гравцям I відбіркового туру біля дошки, а вам – за партами необхідно виконати наступне завдання: відновити правильно послідовність добрих і корисних справ, які виконував вдома Мишко під час канікул, і порівняти зі своїми справами. Чим ви могли доповнити цей список. А що для вас здійснити було нереально?

Картка для дітей		<i>Зразок правильно виконаного завдання</i>	
<i>№ справи</i>	<i>Вид роботи</i>	№ справи	Вид роботи
	Ремонтував з дідусем паркан	1.	Полив квіти
	Вчився косити	2.	Відніс обід дідусеві Тихону
	Мандрував з татом у сосни	3.	Вчився косити
	Відправив Петрика повідомити про небезпеку	4.	Нарвав черешень
	Випустив повітря з коліс мотоцикла	5.	Мандрував з татом у сосни
	Полив квіти	6.	Підгорнув картоплю
	Розповів про браконьєрів	7.	Готував гербарій
	Відніс обід дідусеві Тихону	8.	Клав копиці з дідусем
	Мандрував з татом у сосни	9.	Брав участь у кільцюванні
	Брав участь у кільцюванні	10.	Нагодував студентів
	Прибирав та обрізав цибулю	11.	Перекладав прив’яле сіно

	Підгорнув картоплю	12.	Отримав завдання від Володі
	Клав копиці з дідусем	13.	Прибрав у Морозка
	Готував гербарій	14.	Просушував сіно, яке накосили студенти
	Складав сіно в ожеред	15.	Складав сіно в ожеред
	Ремонтував з дідусем паркан	16.	Доглядав за житняком
	Перекладав прив'яле сіно	17.	Ремонтував з дідусем паркан
	Складав сіно в ожеред	18.	Прибирав та обрізав цибулю
	Доглядав за житняком	19.	Відправив Петрика повідомити про небезпеку
	Прибрав у Морозка	20.	Випустив повітря з коліс мотоцикла
	Нарвав черешень	21.	Розповів про браконьєрів

Після перевірки визначаються учасники I туру.

ЗАВДАННЯ I ТУРУ

г	і	л	е	я
---	---	---	---	---

Як називалися раніше приморські землі, про які стало відомо від стародавніх греків? (Гілея)

- Як описано Гілею в повісті? Чому не збереглися ті стародавні ліси ? (с.11)

II ВІДБІРКОВИЙ ТУР

У II турі братимуть участь ті гравці, які першими складуть план повісті.

Зразок виконаного завдання:

Ю.К.Голобородько

„Літо в Буркутах”

План

I. Повернення додому

II. Маленький помічник

III. Знайомство із зеленою аптекою

IV. Заготівля кормів

V. Кільцювання

VI. Корисні справи Мишка і Володі

VII. Друзі і вороги природи

VIII. Затримання злочинців

IX. Подорож до міста

ЗАВДАННЯ II ТУРУ

к	р	о	х	а	л	и	к
---	---	---	---	---	---	---	---

Відгадайте назву пташки за описом:

Був він червоноголовий з блакитними бісеринами очей, захлинався криком, широко розкривав дзьоба.

Його першим закільцювали Мишко та егері. (**Крохалик**)

- Навіщо кільцюють пташок?

III ВІДБІРКОВИЙ ТУР

- Ми можемо назвати повість Ю.К. Голобородька науково-художнім твором, тому що в ній пізнавальна інформація подається читачеві за допомогою сюжету і художнього образу.

- Гравцями III туру стануть ті учні, які з даного уривку зможуть виокремити першими пізнавальну інформацію і перетворити його на текст довідкового характеру.

(Трансформація виділеної інформації у текст довідкового характеру)

Уривок з тексту (с.15)	Зразок виконаного завдання
„28 травня, четвер. Ходив далеко – у східну частину Буркутів, де вони межують зі степом. У полях хліба піднялися, над ними – чорноголові чайки. Хоч і далеко до островів, а багато налетіло. Малеча росте, харч їй треба. Ширяють у повітрі, сідають на зелене стеблиння. Хапають жука-кузьку, клопа-	Чорноголові чайки – морські водоплавні птахи. Можуть селитися на узбережжі річок, озер, поблизу чагарників, лісів. Харчуються комахами та їх личинками. Приносять велику користь сільському господарству. За світловий день кожна чайка

<p>черепашку. У квітні. коли був, бачив, як по зоряному полю ходили, мало не з-під плуга черв'ячків вихоплювали, личинки різні. Одне слово, очищають землю від шкідників. Пригадується, вчені з заповідника говорили, що за світловий день кожна чайка знищує їх до тисячі штук. А загалом у перерахунку на зерно зберігає його до восьми кілограмів.”</p>	<p>знищує до тисячі штук шкідників культурних рослин. У перерахунку на зерно зберігає його до восьми кілограмів.</p>
--	--

ЗАВДАННЯ ІІІ ТУРУ

а	ф	а	л	і	н	и
---	---	---	---	---	---	---

Це слово означає назву тварин, про яких у повісті говориться так:

Був на березі затоки, бачив дельфінів. На блакитній морській рівнині угледів їх ще здалеку. Спершу думав, що білобочки. Вони, як і невеличкі пихтуни або азовки частенько заскакують на наше мілководдя, ловлять хамсу, тюльку, дрібну ставридку, кефаль. Але коли дельфіни наблизились, зрозумів, що помилився. У затоці басували не вони. Визначив по темно-бурих спинах і світлих животах. У білобочок – білі полоси нижче чорної спини, звідки й назва. Ці до того ж крупніші, викидають, як кити, струмені води.

Швиденько промчали...Дивлячись услід, пригадував, що про них знаю. Ну, те, що вони найбільші з трьох чорноморських підвидів дельфінів. Деякі сягають за три метри. Ще знаю, що добрі, лагідні за характером. Живуть до тридцяти років. Довгий час їх – і не тільки їх – безжально нищили. І лише в останні десятиліття заборонили полювання. Пригадав навіть легенду, яку в школі розповідав нам учитель географії Леонід Петрович. Ніби-то в стародавній Греції один хлопчик подружився з нею. Та так, що вона щодня возила його на собі через затоку в школу і назад.

Спадала на думку мені легенда не раз, коли читав у газетах різні розповіді про дельфінів. Як вони допомагають потопаючим, нерідко рятують їх, як відгукуються на людський поклик, вчаться окремим вправам. Видко, таки

мають особливі нахили, здатності... Ох, цікаво було б розібратися. Глибше пізнати...(с.17-18)

Як називають цих дивовижних тварин? (афаліни)

ГРА З ГЛЯДАЧАМИ

Той, хто відшукає в тексті рядки, де йдеться мова про мужність дідуся Мишка, і виразно прочитає, матиме змогу провести гру з глядачами (с.45)

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ГЛЯДАЧІВ:

Хто допоміг гадюкам потрапити на острів? (Птахи, с.50)

п	т	а	х	и
---	---	---	---	---

ФІНАЛ

ф	е	н	о	л	о	г	і	я
---	---	---	---	---	---	---	---	---

- Яку назву має розділ біології, що вивчає періодичні явища, які відбуваються в рослинному і тваринному світі у зв'язку зі змінами пір року (строки цвітіння рослин, прильоту і відльоту птахів тощо) (**Фенологія**)

- За чим вів фенологічні спостереження Мишко і з якою метою?

СУПЕРГРА

д	у	ш	а
---	---	---	---

Це слово має багато значень. 1. Внутрішній психічний світ людини, з її настроями, переживаннями та почуттями. 2. Сукупність рис, якостей, властивих певній особі. 3. Почуття, натхнення, енергія тощо. (Душа)

ІІІ. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

- Основна проблема твору – проблема екології людської душі. Він змушує задуматися і читача над тим, чому в нашому житті ще так багато зла,

чому жорстоко і безжально руйнується все, що створено природою та дбайливими руками працьовитих людей.

У повісті не дається прямої відповіді на ці запитання, і вони залишаються відкритими. Однак, кожен має замислитись, який зробити вибір, який обрати шлях – чесний чи споживацький або й злочинний. І це найперше стосується вас, хто вступає в життя, обирає майбутню дорогу і власну долю.

Нагородження переможців. Підведення підсумків роботи. Домашнє завдання на наступний урок.

Оцінювання учнями власної діяльності на уроці за таблицею:

<i>Вид роботи</i>	<i>Кількість балів</i>
Кросворд 1	Від 0 до 2
Кросворд 2	Від 0 до 2
Послідовність добрих і корисних справ	Від 0 до 2
План повісті	Від 0 до 2
Трансформація виділеної інформації у текст довідкового характеру	Від 0 до 2
Вибіркове читання до гри з глядачами	1 бал
Гра з глядачами	1 бал
Відповіді на запитання вчителя	1 бал
I тур	1 бал
II тур	1 бал
III тур	1 бал
Супергра	1 бал
Всього:	Від 0 до 12 балів

За кожний вид роботи учень отримує: 0 балів – за невиконане завдання; 1 бал – за роботу з помилками або незавершеність більше половини завдання; 2 бали – за правильно виконане завдання. Крім того, додаткові бали отримують учасники турів гри та ті, хто брав у ній активну участь. В результаті переможець суперфіналу може отримати 12 балів, хто правильно працював на місці – 10 балів.

